

Wetenschap&Onderzoek

Financiële aspecten van lokaal sportbeleid: recessie goed doorstaan

Hoe heeft het lokale sportbudget van gemeenten zich ontwikkeld? Wat is de huidige staat van het lokale sportbudget en hoe zien sportambtenaren de toekomst? Het Mulier Instituut heeft met de Monitor Financiële aspecten van lokaal sportbeleid een antwoord gegeven op deze vragen. Wat blijkt? Het lokale sportbeleid heeft de recessie goed doorstaan en sportambtenaren zijn optimistisch over de toekomst, al wordt sporten naar verwachting in de komende vijf jaar wel duurder.

DOOR PETER VAN ELDERT EN REMCO HOEKMAN (MULIER INSTITUUT)

Eerder onderzoek liet zien dat de gemeentelijke sportuitgaven de afgelopen jaren stabiel zijn gebleven. Dit beeld wordt door de sportambtenaren bevestigd. Een derde van de sportambtenaren geeft weliswaar aan dat het sportbudget in de afgelopen collegeperiode (2014-2018) is afgenomen, maar daartegenover staat dat een vergelijkbaar deel van de sportambtenaren aangeeft dat het sportbudget in dezelfde periode is toegenomen (31%). Voor een kwart van de gemeenten veranderde niets in het sportbudget. De overige 11 procent had niet te maken met bezuinigingen op sport, maar zag zich wel genoodzaakt om met dezelfde middelen meer te realiseren.

Stabiliteit, wel verschuivingen

Dat de sportuitgaven stabiel zijn gebleven, betekent niet dat in het sportbeleid geen verschuivingen hebben plaatsgevonden. Volgens het overgrote deel van de gemeentebesturen zijn in de afgelopen collegeperiode een of meerdere beleidsaanpassingen doorgevoerd. Hierbij ging het voornamelijk om intensivering van beleid en nieuwe beleidskeuzes. Bij nieuwe beleidskeuzes wordt onder andere gekeken naar de rol van sport binnen andere domeinen. In meer dan de helft van de gemeenten is in de afgelopen collegeperiode meer aandacht gekomen voor sport in het sociale domein. Daarnaast speelt sport in de openbare ruimte binnen gemeenten ook een steeds grotere rol. Verder heeft meer dan de helft van de gemeenten binnen het sportbeleid meer aandacht besteed aan duurzaamheid. Intensivering van bestaand beleid wordt vooral gedaan op de inzet van buurtsportcoaches en minimaregelingen. In meer dan de helft van de gemeenten (55%) is de inzet van buurtsportcoaches

SPORT IN DE OPENBARE RUIMTE SPEELT BINNEN GEMEENTEN EEN STEEDS GROTERE ROL. HIER SPORT EEN GROEP MENSEN IN DE STAD IN UTRECHT. OP DE ACHTERGROND BUSHALTES MET EEN ECO-VRIENDELIJKE DAKBEDEKKING.

aangepast. Het budget voor de inzet van buurtsportcoaches is in de afgelopen periode tevens bij een groot deel van de gemeenten toegenomen. Ook minimaregelingen zijn bij steeds meer gemeenten ingevoerd en uitgebreid.

De verduurzaming van sportaccommodaties kan in de toekomst zorgen voor een verdere stijging van de sportuitgaven

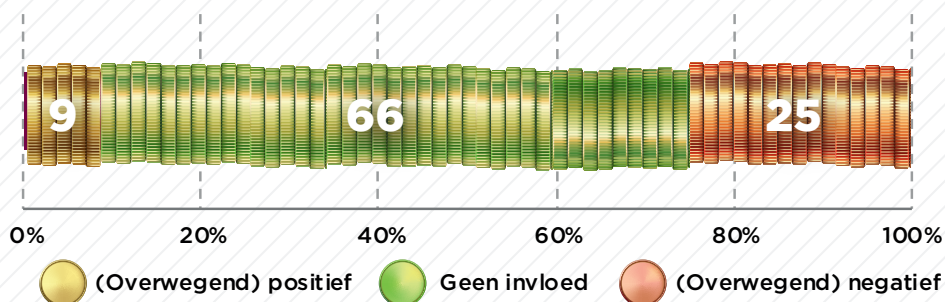
Het lokale sportbudget blijkt de recessie dus goed te hebben doorstaan. Slechts een kwart van de sportambtenaren ervaart (overwegend) negatieve gevolgen van de recessie en 9 procent vindt zelfs dat de recessie een (overwegend) positieve invloed heeft gehad op het sportbeleid (figuur 1). Hierbij wordt vaak benoemd dat de recessie voor betere samenwerking en een verbetering in het beleid heeft gezorgd, met name gericht op doelmatigheid en effectiviteit van beleid, en er kwam meer aandacht voor de meest kwetsbare groepen. Wanneer de recessie wel een negatieve invloed had op het sportbeleid, kwam dit meestal door budgetgerelateerde zaken. Subsidies namen af als gevolg van de recessie of er werden bezuinigingen doorgevoerd.

Wat is de huidige staat van het lokale sportbudget?

Volgens de sportambtenaren wordt gemiddeld tussen de 40 en 60 euro per inwoner aan sport uitgegeven. Het overgrote deel hiervan wordt besteed aan accommodaties: gemiddeld 71 procent. Dit aandeel lijkt echter licht af te nemen; uit eerdere studies kwam een hoger aandeel van sportaccommodaties binnen het sportbudget naar voren. Deze ontwikkeling sluit aan bij het streven van gemeenten om te komen tot een effectiever en doelmatiger beheer van sportaccommodaties. De lichte daling in het aandeel van accommodaties komt niet direct naar voren uit de aangegeven bezuinigingen door gemeenten. Het aandeel gemeenten dat heeft bezuinigd op nieuwbouw van sportaccommodaties of op onderhoud ervan, is vergelijkbaar met het aandeel dat extra geld beschikbaar heeft gesteld voor nieuwbouw of onderhoud van sportaccommodaties. Wel bleken de huurtarieven van accommodaties bij een deel van de gemeenten met meer dan indexering te zijn verhoogd. Dit kan leiden tot hogere huurinkomsten en daarmee lagere netto-uitgaven aan sportaccommodaties.

Andere uitgavenposten die naast sportaccommodaties een groot deel van het sportbudget vormen zijn sportstimulering (17%) en verenigingsondersteuning en -subsidies (9%). Met name voor sportstimulering is meer geld beschikbaar gekomen, terwijl verenigingssubsidies juist meer ter discussie hebben gestaan en ook als bezuinigingspost naar voren komen. Binnen sportstimulering is in de afgelopen collegeperiode meer geld beschikbaar gekomen voor de inzet van buurtsportcoaches, sportstimuleringsprojecten en armoederegelingen. Nageenog alle gemeenten hebben een armoederegeling waar voor sportbeoefening gebruik van kan worden gemaakt. Opvallend genoeg concentreren deze armoederegelingen zich maar in beperkte mate op volwassenen. De regelingen zijn veelal gefocust op de jeugd.

Domeinen buiten de sport zien steeds meer de waarde van sport voor het realiseren van eigen doelstellingen. Dit leidt

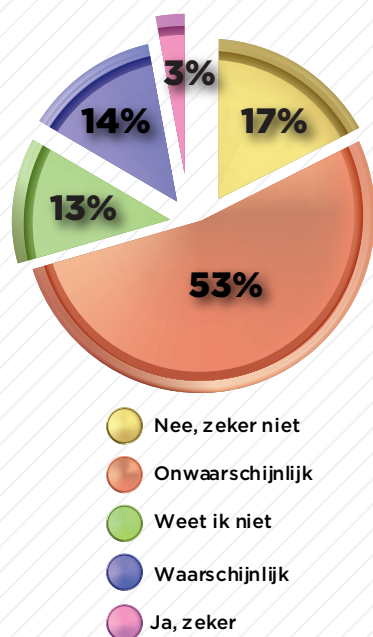
FIGUUR 1 INVLOED VAN RECESSIE OP HET SPORTBELEID, IN BELEVING VAN SPORTAMBTENAAR IN 2018 (IN PROCENTEN)

volgens sportambtenaren ook tot financiële steun vanuit andere afdelingen. Met name vanuit sociaal domein en gezondheid komt vaak een financiële bijdrage. Deze financiële bijdrage werd vaak ingezet voor jeugdsportfondsen en armoederegelingen, bijvoorbeeld om sporten toegankelijk te maken voor gezinnen met een laag inkomen. Verder wordt de financiële bijdrage vanuit andere afdelingen regelmatig ingezet voor de cofinanciering van buurtsportcoaches en sport- en bewegingsstimuleringsprogramma's zoals JOGG.

Hoe zal het lokale sportbeleid zich naar verwachting ontwikkelen?

De sportambtenaren zijn optimistisch over de toekomst. Slechts 17 procent van de gemeenten verwacht in de huidige collegeperiode bezuinigingen op sport (figuur 2). Daarentegen geeft 70 procent van de sportambtenaren aan dat een bezuiniging op sport onwaarschijnlijk is of zeker niet gaat plaatsvinden.

Meer dan de helft van de ambtenaren verwacht dat sporten voor de burger in de komende vijf jaar duurder zal worden

FIGUUR 2 DE VERWACHTE KANS DAT IN DE GEMEENTE IN DE HUIDIGE COLLEGEPERIODE (2018-2022) BEZUINIGD ZAL WORDEN OP SPORT (IN PROCENTEN)

Meer dan de helft van de gemeenten verwacht dat de gemeentelijke sportuitgaven in de huidige collegeperiode (sterk) zullen groeien. Slechts 9 procent van de gemeenten voorziet een daling in de sportuitgaven tussen 2018 en 2022. De overige gemeenten verwachten dat de sportuitgaven gelijk zullen blijven of weten nog niet hoe deze zullen ontwikkelen. De verwachte stijging in de gemeentelijke sportuitgaven komt mede voort uit de verwachting dat andere beleidsafdelingen in grotere mate financieel gaan bijdragen aan het sportbudget. Net zoals in de voorgaande collegeperiode zal deze bijdrage naar verwachting het vaakst vanuit sociaal domein of

MONITOR FINANCIËLE ASPECTEN VAN LOKAAL SPORTBELEID

Het Mulier Instituut volgt al enkele jaren de ontwikkelingen in de gemeentelijke sportuitgaven met de Monitor Sportuitgaven Gemeenten. Het monitoren gebeurt op basis van de financiële verantwoording van gemeenten, via de informatievoorziening derden van het CBS (IV3-staten). De achtergrond van de ontwikkelingen van de financiële aspecten van lokaal sportbeleid was lastig te duiden omdat hiernaar de afgelopen jaren geen specifiek onderzoek is uitgevoerd. Om meer inzicht te krijgen in deze achtergronden, heeft het Mulier Instituut, met steun van het ministerie van VWS en de VSG, de Monitor Financiële aspecten van lokaal sportbeleid ontwikkeld. De monitor brengt de financiële kant van het lokale sportbeleid in kaart, vanuit het perspectief van de sportambtenaar. Met de resultaten uit deze monitor wordt een beeld geschetst van de ontwikkelingen van het lokale sportbudget, de huidige staat van het sportbudget en de verwachte toekomstige ontwikkelingen in het sportbudget.

De huidige meting van de Monitor Financiële aspecten van lokaal sportbeleid is een nulmeting. Om de ontwikkelingen in het lokale sportbeleid goed door de tijd heen te kunnen volgen, is de intentie om deze monitor na afloop van iedere collegeperiode te herhalen.

gezondheid komen. Ook vanuit armoedere en jeugdbeleid wordt in de komende collegeperiode een financiële bijdrage verwacht. Daarnaast wordt meer dan in de afgelopen jaren verwacht dat vanuit het beheer van de openbare ruimte een bijdrage wordt geleverd.

Tot slot kan de verduurzaming van sportaccommodaties in de toekomst zorgen voor een verdere stijging van de sportuitgaven. Duurzaamheid stond voor veel gemeenten al op de agenda, maar naar verwachting zal dit de komende jaren een steeds belangrijker thema worden. Het is de vraag hoe de verduurzaming van sportaccommodaties financieel geregeld wordt. Mochten de bijbehorende kosten bij de sportafdeling terechtkomen, dan moeten de gemeentelijke sportuitgaven in de komende jaren fors stijgen om dit mogelijk te maken.

Hoewel de sportambtenaren positief gestemd zijn over de toekomstige ont-

wikkeling van het lokale sportbudget, verwacht toch meer dan de helft van de ambtenaren dat sporten voor de burger in de komende vijf jaar duurder zal worden. Deze verwachting komt voornamelijk voort uit de landelijke btw-stijging, die ook op sporten effect zal hebben. Verder wordt vaak aangegeven dat naar verwachting de tarieven van de sportaccommodaties met indexering zullen stijgen, waardoor de kosten voor sportbeoefening ook licht stijgen.

Met de contributiemonitor en andere monitorinstrumenten zullen we volgen hoe de kosten voor de sporter zich de komende tijd gaan ontwikkelen. En uiteraard volgen we met de *Monitor Sportuitgaven Gemeenten* nauwgezet de ontwikkelingen in de jaarlijkse sportuitgaven van gemeenten. ●

Meer weten over de Monitor Financiële aspecten van lokaal sportbeleid? Lees het rapport op www.mulierinstituut.nl.